

ADLI SOSYAL HİZMET

Adli Sosyal Hizmet:

Adli Sosyal Hizmet” denildiğinde adli sistemde,

- bireylerin haklarının korunması,
- toplumla bozulan dengelerinin yeniden düzeltilmesi,
- yeniden toplumla bütünleşmelerinin sağlanması,
- çocukların korunması,
- ailenin korunması süreçlerinde yerine getirilen sosyal hizmet uygulamaları anlaşılmalıdır.

Adli Sosyal Hizmet:

- Adli sosyal hizmet alanı bir bütün olarak kollukta geçen süreç, soruşturma, kovuşturma süreçleri ile yargılama ve infaz süreçlerini kapsar.
- Bu süreçlerde adli sosyal hizmetin odağında;
 - çocuklar(ihmal ve istismara uğrayan çocuklar, suça yönelen çocuklar, suç mağduru çocuklar)
 - aileler(boşanma ve ayrılık, evlat edinme, velayet vb.)
 - hükümlü ve tutuklular ile
 - mağdurlar yer almaktadır.

Adli Sosyal Hizmette SHU'ların Önemi:

- Adli sistemde görev alan SHU'lar, birey ve aileleri sosyal çevresi ile birlikte değerlendirir, çalışmalarını detaylı araştırma ve gözleme dayalı olarak raporlaştırır, var olan hukuk sistemi çerçevesinde, sosyal hizmetlerin kurumsallaşmasına koşut olarak profesyonel yetki ve sorumluluklarının gerektirdiği rolleri (koruyucu, önleyici tedavi ve rehabilite edici değiştirici ve geliştirici) yerine getirmeye çalışır.
- Sosyal hizmet uzmanları sosyal hizmet teorisine dayalı bilgi ve becerilerini uygulamaya aktarıırken, mesleki kararlarını özgürce alama, mesleki müdahalede bulunma yetkisine sahiptirler. Bu durum mesleki otoritenin doğal bir sonucudur.
- Bu alanda görev alan Sosyal Hizmet Uzmanı, Sosyal Çalışmacı, vb. profesyoneller en az dört yıllık (Lisans Düzeyinde) sosyal hizmet eğitimi almış, mesleki bilgi ve beceriye sahip, etik değerleri özümsemiş, mesleki otoriteyi temsil yeterliliğine sahip profesyonellerdir.

Adalet Sisteminde Adli Sosyal Hizmetin Yeri;

Adli sosyal hizmet; sosyal adalet ve insan hakları çerçevesinde;

► Suça süreklenen, mağdur, risk altındaki veya korunma ihtiyacı olan çocuğu, suç işleyen veya mağdur olan kişiyi en etkin şekilde (çevresi içinde birey anlayışı, özerkliği, içinde bulunduğu dezavantajlı durumların ortaya konmasını vs.) anlatan,

► “**onarıcı adalet anlayışı**” doğrultusunda, durumuna göre, çocuğa/kişiyeye özgü en uygun tedbir ve yaklaşımı öneren, “güçlendirici”, “riskleri tespit eden”, yeniden bir suçun faili ya da mağduru olmalarını engelleyecek tedbirlerin alınması ve uygulanmasında “önleyici” rol ve görevlere sahiptir.

Adli Sistemde SHU Görev Yerleri:

- Bakanlık, (Eğitim DB, CTE Gen.Müd. Mağdur Hakları Daire Başk., Avrupa Birliği Genel Müd., Arabuluculuk Daire Başkanlığı)
- Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri
- Denetimli Serbestlik şube Müdürlükleri
- Ceza ve Tevkif Evleri, Tutukevleri,
- Adli Görüşme Odaları (AGO)

Adli Sistemde Çalışanlar;

- Hakimler
- Cumhuriyet Savcıları (soruşturma ve ceza mah.)
- Uzmanlar (SÇG)
- Zabıt Katipleri
- Mübaşirler
- Denetimli Serbestlik Görevlileri
- Ceza ve Tutukevleri Personeli (idari, SÇG, infaz koruma memuru ve diğer)

Sosyal Çalışma Görevlisi (SÇG)

- 5395 sayılı ÇKK m. (6327 S.K ile değ.) 3/1-e
- ÇKKY m. 4/2-f
- Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları

Önemli konular;

- SHU'nun yeterliliği ve yetkinliği (bireysel-mevzuat bilgisi)
- Mesleki Zorluklar
- Suça sürüklenen ve mağdur edilen kişilerin yaşadığı zorluklar
- Toplum içinde maruz kaldıkları ayrımcılık ve dışlanma

HUKUKİ VE ETİK YÜKÜMLÜLÜKLER;

- Sosyal İncelemenin Eksiksiz Yapılmasını Sağlama Yükümlülüğü
- Çocuğun Yararının Korunmasına Önceliğin Verilmesi Yükümlülüğü
- Bildirim Yükümlülüğü (TCK 278,279, 280 mad.)
- Sır Saklama Yükümü

HUKUKİ VE ETİK YÜKÜMLÜLÜKLER;

- **Savunuculuk Rolü** : Bireylerin çeşitli nedenle haklarını savunamamaları durumunda onlar için onlarla birlikte savunuculuk yapmaktır. Örneğin çocukların özgürlüğünden yoksun bırakılmaması amacıyla çocukların ceza infaz kurumlarında kalmamaları konusunda savunuculuk yapmak.
- **Eğitici / Öğretici Rolü** : Bireylerin yaşadığı problemi önlemek için sosyal işlevselliğini artırmak ve ona bilgi, beceri kazandırmaktır.
- **Danışmanlık Rolü**: Kendilerini tanıma, farkındalığını artırma, davranışlarını değiştirme ve problematik durumlarla baş etmeyi öğrenmelerini sağlamak.
- **Arabuluculuk Rolü** : Sosyal işlevselliklerini arttırmak için kaynaklar ve hizmetlerle bir araya getirmektir.
- **Vaka Yöneticisi Rolü**: Bireylerin ihtiyaç duyduğu uygun hizmetlerle onları bağlantılandırmak, koordine etmek ve hizmetin sürekliliğini sağlamaktır.
- **Sosyal Değişme Ajanı Rolü** : Bireylerin yaşamlarını daha anlamlı ve kaliteli geçirebilmeleri amacıyla onları etkileyen problemlerin çözümüne yönelik politikalara etki etmektir.

Sosyal Adalet ve İnsan Hakları Odaklı Uygulama;

Sosyal Adalet: Her bireyin eşit haklar, koruma, sosyal yarar ve fırsatlara sahip olmasına katkı.

Onarıcı Adalet; çocuk veya ceza adalet sistemi yerine topluma yeniden entegrasyonunu ve bireyi destekleyici/geliştirici/tedavi edici faaliyetleri kapsar. Kamu sağlığı, çocuk refahı, ruh sağlığı, eğitim ve yasal kurumları içine alan çok disiplinli bir çalışma gerektirmektedir. Tutuklanmadan, tahliyeye kadar adalet sisteminin her aşamasında kullanılabilir.

İnsan Hakları: İnsan hakları odaklı uygulama; bireye yardım ederken uluslararası veya ulusal olarak tanınmış temel insan hakları anlaşmalarının bilgisine sahip olmayı gerektirir. Örneğin çocuk hakları, engelli hakları, mahkûm hakları gibi. (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni bilmek)

Sosyal Uyum/Entegrasyon : Mağdur ve fail açısından

Adli Sistemde Yeni Yapılanma:

➔ Adli sistemde çalışan SÇG'lerinin Mahkemelerden alınarak Mağdur Hakları Daire Başkanlığı'na bağlanması

➔ Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri (ADM)

(Adli süreçte; cinsel suç, aile içi şiddet, terör, göçmen kaçakçılığı veya insan ticareti suçu mağdurları ile çocuk, kadın, yaşlı ve engelli mağdurlar özel olarak desteklenmesi)

➔ Halen 150 adliyede hizmet vermeye başlamıştır. 2020 yılı sonuna dek tüm adliyelerde **tamamlanacaktır.**

➔ Müdürlükler bünyesinde,

- Bilgilendirme ve Yönlendirme Bürosu (Zabıt Katipleri çalışıyor)
- Kırılgan Grup Destek Bürosu (SHU'lar çalışmakta)
- Ceza Yargılaması Destek Bürosu ve (SHU'lar çalışmakta)
- Hukuk Yargılaması Destek Bürosu (SHU'lar çalışmakta)

A) Kırılgan Grup Destek Bürosu;

- Hizmet sunumunda uzmanın insiyatif aldığı,
- bireysel değerlendirme
- adli destek planı
- vaka yönetimi ve
- takip programları uygulamaları yapmak.

1) Bireysel Değerlendirme;

➤ Adli sisteme dahil olan

- çocuklar,
- cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçların mağdurları,
- aile içi şiddet mağdurları,
- terör suçları mağdurları,
- insan ticareti suçu mağdurları ile
- uzmanlar tarafından yapılacak ön değerlendirme sonrasında kadın, yaşlı ve engelli mağdurlar ile
- etkin bir desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilen mağdurlar hakkında hazırlanmaktadır.

2) Adli Destek Planı ;

➤ Bireysel değerlendirme sonucunda kırılğan gruba girdiği tespit edilen mağdurlara yönelik alınması gereken tedbirler ve sunulması gereken hizmetlere ilişkin önerilerin yer aldığı adli destek planı adli destek görevlileri tarafından hazırlanır.

➤ Hizmetin sistematik bir şekilde ve zamanında sunulabilmesi için;

- gerekli planlama,
- uygulama,
- izleme ve
- koordinasyon işlemleri tek bir adli destek görevlisi tarafından yapılır.

3) Vaka Yönetimi ve Takip;

- Bireysel değerlendirme sonucunda kırılğan gruba girdiği tespit edilen mağdurlara yönelik hizmetlerin sistematik bir şekilde ve zamanında sunulabilmesi için;
- gerekli planlama, uygulama, izleme ve koordinasyon işlemlerinin tek bir **adli destek görevlisi** tarafından etkin şekilde yürütülebilmesi amacıyla vaka yönetimi uygulanır.
- Vaka yönetimi suçun etkileri sebebiyle ağır travma yaşayan, ağır bir cinsel saldırıya veya istismara maruz kalan, yaşı veya cinsiyeti nedeniyle suçtan daha fazla etkilenen, aile veya diğer sosyal çevre desteğinden yoksun olan mağdurlar hakkında uygulanır.

B) Ceza Yargılaması Destek Bürosu ;

- Mağdurun ifadesi alınmadan önce kaygı düzeyinin düşürülmesi ve daha rahat ifade verebilmesi amacıyla içinde bulunduğu ortamı, ilgili kişileri ve süreci açıklamak üzere ön görüşme yapmak, ifadesi alınırken mağdurun yanında bulunmak ve talep edilmesi halinde mağdur hakkında mesleki görüşünü bildirmek,
- Cumhuriyet başsavcılıkları veya mahkemeler tarafından suça sürüklenen çocuklar ile ilgili olarak talep edilen, çocuğu suça iten faktörlerin araştırılması ve yeniden suça yönelmesinin önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla çocukla, ailesiyle ve ilgili diğer kişiler ile görüşüp gerekli görülmesi halinde sosyal ortam incelemesi de yaparak sosyal inceleme raporu düzenlemek,

B) Ceza Yargılaması Destek Bürosu ;

- Cumhuriyet başsavcılıkları veya mahkemeler tarafından suç mağdurları ile ilgili olarak talep edilmesi halinde yaşanan mağduriyetin mağdur üzerindeki etkisi, adli süreçte ikincil mağduriyetinin önlenmesi ve yeniden mağdur olma riskinin en aza indirilmesi için yapılması gerekenler hakkında mağdur, ailesi ve ilgili kişiler ile görüşüp gerekli görülmesi halinde sosyal ortam incelemesi de yaparak sosyal inceleme raporu düzenlemek.

C) Hukuk Yargılaması Destek Bürosu ;

- Aile mahkemelerinde uzman desteğine ihtiyaç duyulan boşanma, velayet, kişisel ilişki kurulması, evlat edinme vb. davalarda mahkeme tarafından istenen konu hakkında taraflar ve ilgili kişiler ile görüşüp gerekli görülmesi halinde sosyal ortam incelemesi de yaparak sosyal inceleme raporu düzenlemek,
- Diğer hukuk mahkemelerinde görülen ve uzman desteğine ihtiyaç duyulan davalarda mahkeme tarafından istenen konu hakkında taraflar ve ilgili kişiler ile görüşüp gerekli görülmesi halinde sosyal ortam incelemesi de yaparak sosyal inceleme raporu düzenlemek,

C) Hukuk Yargılaması Destek Bürosu ;

- Hukuk mahkemeleri, özellikle aile ve aile mahkemesi sıfatı ile asliye hukuk mahkemelerinde görülen davalarda çocukların tanık olarak dinlenmesi esnasında, çocuğun ifadesi alınmadan önce kaygı düzeyinin düşürülmesi ve daha rahat ifade verebilmesi amacıyla içinde bulunduğu ortamı, ilgili kişileri ve süreci açıklamak üzere ön görüşme yapmak, ifadesi alınırken çocuğun yanında bulunmak ve talep edilmesi halinde çocuk hakkında mesleki görüşünü bildirmek.